

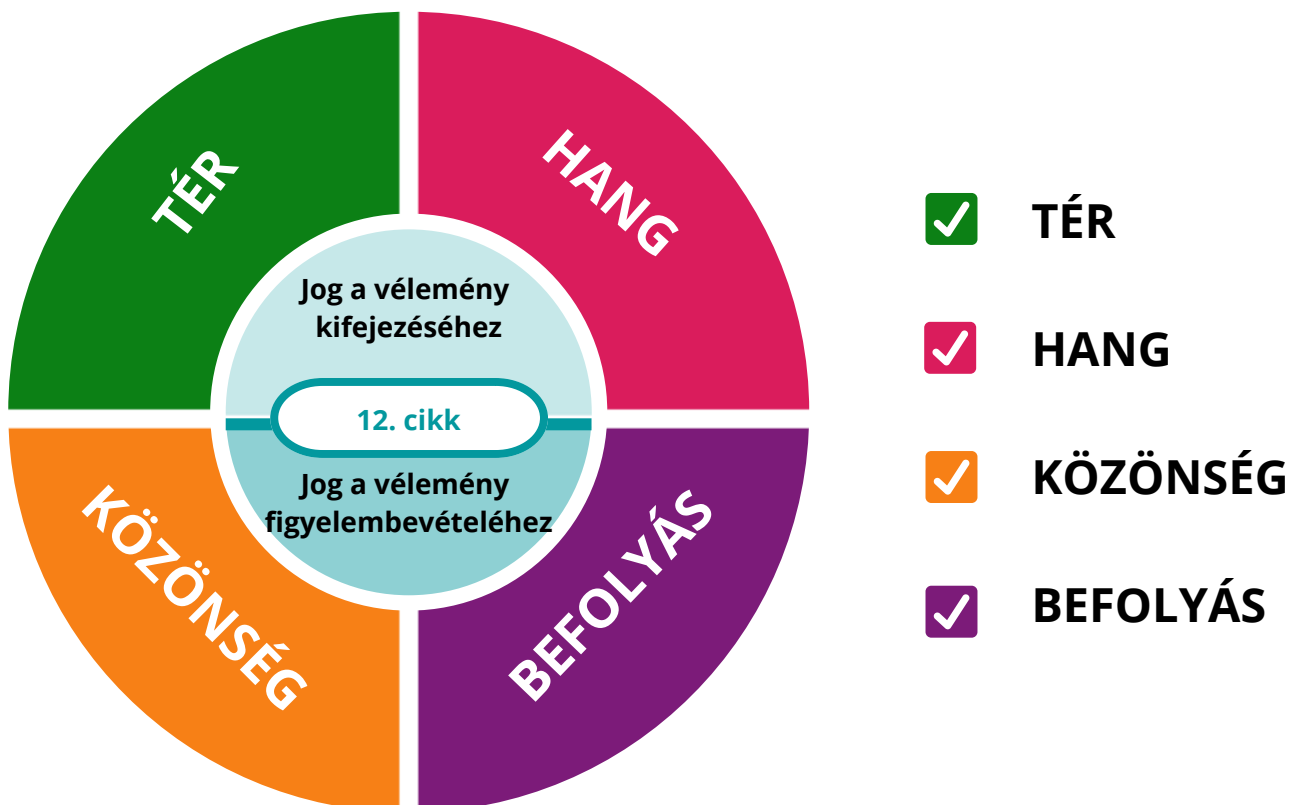
A Lundy-modell

A gyerekeknek joguk van ahhoz, hogy minden őket érintő kérdésben véleményt nyilvánítsanak, és azt tekintetbe is kell venni. De mit is jelent ez a gyerekjog a gyakorlatban? Mi kell ahhoz, hogy ez érvényesüljön? Laura Lundy modellje jól áttekinthető megoldást nyújt ennek megértésére és értékelésére.

Miről szól a Lundy-modell?

Az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 12. cikke szerint a gyerekeknek joguk van részt venni az őket érintő kérdésekben. Kifejezhetik a véleményüket, és azt figyelembe kell venni. Laura Lundy (2007) modellje ezt a két dimenziót tovább bontja, és összesen négy, időben egymást követő elemre osztja a gyerekrészvételt. Ezek a tér, a hang, a közönség és a befolyás feltételét foglalják magukban, utalva arra, hogy a gyerekek akkor fejezhetik ki szabadon a véleményüket, ha teret kapnak arra, és megtalálhatják a hangjukat. Véleményük figyelembevétele pedig feltételezi, hogy eljut azokhoz, akiknek az szól (van közönségük), és számít a véleményük (van befolyásuk).

Mi kell ahhoz, hogy érvényesüljön a gyerekek részvételhez való joga?

TÉR: Biztonságos és elfogadó légkört kell teremteni, amelyben a gyerekek kialakíthatják és szabadon kifejezhetik saját véleményüket.

Egy elfogadó, biztonságos közegben a gyerekek úgy érzik, hogy szabadon kifejezhetik a véleményüket, nem fogják amiatt kinézni, elítélni őket, és nem kell tartaniuk a következményektől. A felnőttek feladata, hogy olyan légkört alakítsanak ki, amelyben a gyerekek saját véleményüket formálhatnak, és könnyen és őszintén megnyílnak a felnőttek és társaik előtt. A felnőtteknek törekedniük kell arra, hogy a gyerekek véleményét megismerjék, és megfelelő időt és helyet biztosítsanak számukra, hogy kérdezzenek, és megosszák a véleményüket, érzéseiket. Fontos, hogy minden gyereknek lehetősége legyen a véleményét kifejezni, életkorától, háttérétől függetlenül.

HANG: A gyereket segíteni kell a véleménynyilvánításban.

Ahhoz, hogy valaki kialakíthassa a saját véleményét, alapvető, hogy megfelelő információhoz jusson. A felnőtteknek segíteni kell a gyerekek tájékozódását. Fontos, hogy a gyerekek szabadon dönthessenek arról, hogy szeretnék-e elmondani a véleményüket. Az önkéntesség feltételezi, hogy nem külső nyomásra dönt így egy gyerek, hiszen a részvétel egy jog, és nem kötelezettség. Választhatja azt is, hogy egy adott helyzetben nem, részben vagy más módon fejt ki véleményét. A véleménynyilvánításnak számos formája lehet, nem csak szóbeli. A gyerekeket segíteni kell abban, hogy megtalálják, hogy az adott helyzetben hogyan tudják komfortos, biztonságos és önazonos módon kifejezni magukat. Ez történhet egyénileg vagy közösen, szóban vagy írásban, de rajzzal, játékkal, mozgással vagy más művészeti formák által, de akár azzal is, hogy csendben maradnak.

KÖZÖNSÉG: Meg kell hallgatni és oda kell figyelni a gyerek véleményére.

Nem elég, hogy a gyerekek szabadon véleményt formálhatnak és kifejezik azt. Az is szükséges, hogy figyelmet kapjanak és a véleményük eljusson azokhoz, akiknek szól. A véleménynyilvánítás feltételezi, hogy a gyerekek véleményét meghallgatják és odafigyelnek rá. Ugyanakkor többet jelent egy egyszerű meghallgatásnál is. Aktív figyelmet és olykor cselekvést kíván a hallgatóságtól. A felnőttek felelőssége, hogy segítsék a gyerekek véleményét közvetíteni, kihangosítani, és eljuttatni azokhoz, akiknek az szól. Fontos, hogy a gyerekek tudják, mi történik a véleményükkel. Segíteni kell őket, hogy értsék, kik szereznek arról tudomást, kinek továbbítják, hol és hogyan jelenik meg, és ki lesz az adott kérdésben a döntéshozó.

BEFOLYÁS: A gyerekek véleményét figyelembe kell venni.

A gyerekek véleményét komolyan kell venni, és meg kell fontolni. Tisztelni kell a gyerekek véleményét, és mérlegelni kell a szempontjaikat. Ez nem jelenti azt, hogy feltétlenül a gyermek véleménye szerint is kell dönteni, vagy kezdeményezéseiket meg kell valósítani. Fontos azonban, hogy a döntéshozatal folyamata számukra is átlátható legyen. Tudniuk kell, hogy mi alapján hoztuk meg a döntésünket, és hogy miért, vagy esetleg miért nem vettük figyelembe a véleményüket. Ehhez hozzátartozik az egész folyamat átláthatósága, hogy mindig tudják, hogy mi fog történni velük és a véleményükkel.

Ellenőrző kérdések

Tér: A gyerekeket egy biztonságos és elfogadó környezet segíti abban, hogy szabadon kifejezhessék a véleményüket?

- Tesznek azért a felnőttek, hogy a gyerekek véleményét megismerjék?
- Ez egy biztonságos közeg, ahol a gyermekek szabadon kifejezhetik magukat?
- Tesznek azért a felnőttek, hogy minden gyerek számára lehetőség legyen a részvételre?

Hang: Kapnak megfelelő információt a gyerekek, és segítik őket a véleményük kifejezésében?

- Minden szükséges információt megkapnak a gyerekek ahhoz, hogy kialakítsák a véleményüket?
- Tudják a gyerekek, hogy nem kötelező a részvételük?
- Többféle lehetőség közül választhatnak a gyerekek, hogy milyen módon fejezzék ki a véleményüket?

Közönség: Eljut azokhoz a gyerekek véleménye, akiknek szólnak?

- Elérhető olyan csatorna, amelyen keresztül a gyerekek a véleményüket közölni tudják?
- Tudják a gyerekek, hogy az kihez jut el, kikkel osztják meg a véleményüket?
- Van döntési ereje ezeknek a személyeknek/szervezeteknek?

Befolyás: Komolyan veszik a gyerekek véleményét, és adott esetben aszerint cselekednek?

- Megfontolják a gyerekek véleményét azok, akik a döntést hozzák vagy akiknek hatásuk van a döntésre?
- Komolyan veszik a gyerekek véleményét? Van olyan eljárás, ami ezt biztosítja?
- Kapnak a gyerekek visszajelzést a döntés okáról?

Forrás:

Lundy, L. (2007). 'Voice' is not enough: Conceptualising Article 12 of the United Nations Convention on the Rights of the Child. *British Educational Research Journal*, 33(6), (927–942.o.)
National Strategy on Children and Young People's Participation in Decision making (2015-2020).